



Leesclub 93: Cultuur & identiteit

Zonder titel
van Erna Sassen

Spelregels

In deze leesclub discussieer je met een groepje van 4 tot 6 lezers over *Zonder titel* van Erna Sassen. Je doet dat aan de hand van kaartjes met vragen over de tekst. De leesclub begint met een korte inleiding, die een van de spelers voorleest. Daarna volgen 4 rondes:

- 1 Ronde 1 bestaat uit 5 vragen over het verloop van verhaal. De spelers draaien om de beurt een kaartje om en geven antwoord op de vraag. Daarna mogen andere spelers reageren.
- 2 Ronde 2 is een vragenronde waarin elke speler een vraag mag formuleren aan een van de personages.
- 3 Ronde 3 is de discussieronde. In deze ronde draaien de spelers om de beurt een kaartje om van een stapel naar keuze. Hij of zij geeft antwoord op de vraag, waarna de rest mag reageren. Vervolgens kiezen de overige spelers om de beurt een kaartje van een van beide stapels. Als een discussievraag herhaalt wat eerder in het gesprek al aan bod gekomen is, mag de speler die aan de beurt is een volgende kaart omdraaien. Dit gaat zo door totdat alle kaartjes omgedraaid zijn.
- 4 Aan het einde van de discussie komen de spelers samen tot een oordeel over de tekst. In ronde 4 geven ze een oordeel uitgedrukt in sterren en motiveren zij hun keuze.

Deze leesclub werd ontwikkeld door de redactie van LitLab, een digitaal laboratorium voor literatuuronderzoek op de middelbare school. Ga voor meer lesmateriaal naar www.litlab.nl. Een docentenhandleiding en een didactische verantwoording van deze werkvorm zijn beschikbaar via www.litlab.nl/docenten.



Deze leesclub is gratis beschikbaar onder de Creative Commons licentie 'NaamsvermeldingNietCommercieel-GelijkDelen 4.0 Internationaal'.

Inleiding

‘Ik hoef er niet bij te horen, hoor,’ mompel ik. Klinkt heel dom. Ik hoor het zelf ook. Voel me een enorme debiel. Sergio spuugt vlak voor mijn voeten op de grond. ‘Lul niet, man. Iedereen wil ergens bij horen.’ (p. 102)

Joshua was al sinds de kleuterklas hartsvrienden met de Koerdische Zivan. Zij was de enige die hem begreep, die hem rustig kreeg als hij weer eens compleet overprikkeld en gestrest was. Samen konden ze de wereld aan. Maar in de brugklas veranderde alles en Zivan verhuisde zelfs met haar ouders terug naar Irak. Nu staat Joshua er ineens alleen voor, want zijn slome vader, hysterische moeder en agressieve nieuwe klasgenoten snappen niet hoe hij zich voelt. Volgens hem. Maakt ook niet uit, want hij heeft ze toch niet nodig. Laat hem maar eindeloos in z'n eentje portretten tekenen. Van Zivan. Of van grommende wolven met ontblote tanden. Maar kan hij dat alleen zijn volhouden? Zeker wanneer Zivan een wel heel drastisch besluit neemt?

Ronde 1: Grip op het verhaal

Draai om de beurt een kaartje om en geef antwoord op de vraag. Nadat degene die aan de beurt is antwoord gegeven heeft, mag de rest reageren of aanvullen

Ronde 2: Vragenrondje

Hieronder staan verschillende fragmenten uit het boek. Kies allemaal één fragment. Bedenk en noteer een vraag die je aan een van de personages zou willen stellen. Probeer samen antwoord te geven op die vraag.

- Joshua herinnert zich iets wat Zivans vader tegen Shanya had gezegd: ‘Want dat heeft hij beloofd, hè.....Ik trek dit niet.’ (p. 54)
- Dylan vertelt wat er met zijn zusje is gebeurd: ‘O jezus...DAT IK ZO’N LUL BEN.’ (p. 110-112)
- Sergio vertelt over zijn vader: ‘Wéér een lul van een vader....Weer wat geleerd.’ (p. 168-169)
- Na het laatste gesprek met Zivan krijgt Joshua zichzelf maar niet rustig: ‘Mijn vader gaat naar de wc...of dat ik dood ben.’ (p. 208-209)

Ronde 3: Discussievragen

Draai om de beurt een kaartje om van een stapel naar keuze en reageer op de discussievraag. Nadat degene die aan de beurt is antwoord gegeven heeft, mag de rest reageren.

Ronde 4: Oordeel

Geef *Zonder titel* samen een waardering uitgedrukt in sterren. Beargumenteer vervolgens jullie keuze. Wat vonden jullie goed en wat juist minder goed? Heeft de discussie jullie individuele oordeel veranderd, en zo ja, hoe? Probeer voorbeelden en argumenten te halen uit jullie reacties op de discussievragen.



Vraag 1

Joshua kon pas vanaf zijn vijfde horen. Hoe merk je dit nu nog?

Vraag 2

Als welk dier ziet Joshua zichzelf? En welk dier associeert hij met Zivan?

Vraag 3

Na zes maanden komt Zivan terug uit Irak. Hoe reageert ze op Joshua?

Vraag 4

Wat leert Joshua over zijn nieuwe klasgenoten zoals Sergio & Dylan?

Vraag 5

Welke keus maakt Zivan uiteindelijk?

Antwoorden

- 1 Hij krijgt stress van harde geluiden.
- 2 Joshua als wolf en Zivan als geit
- 3 Zivan is wat afstandelijker en dit wordt erger nadat ze is ondergedoken.
- 4 dat zij ook problemen hebben en eigenlijk best aardig zijn
- 5 Ze trouwt toch met haar neef in Irak.



Vraag

3

Vraag

2

Vraag

1

Antwoorden

Vraag

5

Vraag

4



Feest der herkenning? 1

Zijn nieuwe klasgenoten noemen Joshua 'Rembrandt'. Zou jij blij zijn met zo'n bijnaam? Leg je antwoord uit.

Feest der herkenning? 2

Joshua was dolblij toen zijn moeder uit huis wegging. Begrijp je waarom? Leg je antwoord uit.

Feest der herkenning? 3

Wanneer Joshua aan tante Shanya een tekening van Zivan in bikini laat zien, moet Shanya heel erg huilen. Waar is Zivans tante zo verdrietig om en snap je dat?

Feest der herkenning? 4

'Iedereen wil ergens bij horen,' zegt Sergio tegen Joshua. Ben je het hiermee eens? Leg je antwoord uit. En hoever zou jij gaan om ergens bij te kunnen horen?

Feest der herkenning? 5

Joshua heeft voor Lindsey andere gevoelens dan voor Zivan. Hoe verschillen die gevoelens van elkaar? En wat vind je ervan dat hij voor allebei gevoelens heeft?

Feest der herkenning? 6

Sergio vindt dat Joshua op hem en zijn vrienden neerkijkt. Snap je waarom hij dat vindt? Leg je antwoord uit.

Feest der herkenning? 7

De laatste keer dat Joshua Zivan ziet, is ze stoned. Waarom blowt ze zoveel denk je? En wat zou jij zelf doen in haar situatie?

Feest der herkenning? 8

Het hele verhaal staat vol met Whatsapp-berichten aan Zivan die Joshua meteen weer verwijdert. Heb jij dat ook weleens gedaan? En om dezelfde redenen als Joshua of om andere? Leg je antwoord uit.



Feest der herkenning?

3

Feest der herkenning?

2

Feest der herkenning?

1

Feest der herkenning?

6

Feest der herkenning?

5

Feest der herkenning?

4

Feest der herkenning?

8

Feest der herkenning?

7



Stof tot nadenken? 1

Joshua noemt Zivan zijn 'muze'. Zoek op wat dit woord betekent. Waaruit blijkt in het verhaal dat zij zijn muze is?

Stof tot nadenken? 2

Joshua twijfelt of hij wel verliefd is op Zivan. Wat denk jij? Is hij verliefd? En wat is verliefdheid eigenlijk?

Stof tot nadenken? 3

Sergio vindt dat Joshua Dylan niet moet uitdagen. Wat vind je daarvan? Als iemand als Dylan agressief wordt, is dat dan helemaal zijn eigen verantwoordelijkheid of ook die van de mensen om hem heen? Leg je antwoord uit.

Stof tot nadenken? 4

De schilder Euan Uglow zegt over zijn schilderijen dat ze nooit af zijn, maar dat het proces alleen maar is gestopt (H36). Waarom vindt Joshua dit een fijn idee? Ben jij het daarmee eens? Leg je antwoord uit.

Stof tot nadenken? 5

Zoek online kunstwerken van Karel Appel en Corneille op. Zie je de overeenkomsten met de aquareltekeningen van Joshua en Dylan (H38)? Vind je dat Dylans kunst inderdaad goed past bij deze Cobra-kunstenaars? Leg je antwoord uit.

Stof tot nadenken? 6

In hun laatste gesprek zegt Zivan tegen Joshua dat ze 'geen slecht meisje' meer wil zijn. Wat is er volgens de cultuur van haar ouders 'slecht' aan haar? En wat vind je van deze manier van denken?

Stof tot nadenken? 7

Nergens kom je te weten wat Zivan zelf denkt en meemaakt. Welke vragen heb je hierdoor nog na het lezen van dit verhaal? En waarom denk je dat de schrijver ervoor gekozen heeft om dit verhaal niet vanuit Zivans perspectief te vertellen?

Stof tot nadenken? 8

Welk beeld had je over de Koerdische cultuur vóórdat je dit boek las? Is dat beeld veranderd of eerder bevestigd door het lezen van dit verhaal? En vind je het hierdoor juist wel of niet een goed boek? Leg je antwoord uit.



Stof tot nadenken?

3

Stof tot nadenken?

2

Stof tot nadenken?

1

Stof tot nadenken?

6

Stof tot nadenken?

5

Stof tot nadenken?

4

Stof tot nadenken?

8

Stof tot nadenken?

7